

“Zəngəzur dəhlizi Ermənistanın xilas olacaq”

Keçmiş hərbi xunta təmsilçilərinə qarşı erməni cəmiyyətində etirazlar yüksəlir

Azərbaycan və Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşması bu gün regionda sabitlik baxımından ümdə şərtlərdən biridir. Lakin Ermənistandakı revanşist qüvvələr prosesin baş tutmaması üçün məkrli niyyətlərini gizlətmədən aşkarda nümayiş etdirirlər.

Ermənistan parlamentinin “Hayastan” fraksiyasının deputatı Tadevos Avetisyan iddia edir ki, bu məsələlər reallaşarsa, Türkiyə-Azərbaycan kapitalı Ermənistan iqtisadi sistemini tez bir zamanda mənimsəyə bilər. Bununla yanaşı, guya, Ermənistanın iqtisadi sistemi bölgədəki müqayisəli üstünlüklərini və marağını, şimal-cənub kommunikasiyasının təmin edilməsi baxımından əlverişli coğrafi mövqeyini itirəcək: “Ermənistan ərazisindən keçəcək yeni kommuni-

kasiyalar Türkiyə-Azərbaycan qarşılıqlı iqtisadi asılılığının yeni səviyyəsini formalaşdıracaq, Ermənistanın iqtisadi təhlükəsizliyi baxımından yeni uzunmüddətli problemlər gətirəcək”.

Xatırladaq ki, ikinci Qarabağ müharibəsi başa çatdıqdan sonra regionda kommunikasiya xətlərinin bərpası və yenilərinin yaradılması Azərbaycan xarici siyasətində ən prioritet məsələlərdən biri kimi gündəmədir. Bu kontekstdə rəsmi Bakı ötən ilin noyabrın 10-da Azərbaycan,

Rusiya, Ermənistan liderləri tərəfindən imzalanan üçtərəfli Bəyanata əsasən, nəqliyyat marşrutlarının bərpasına, o cümlədən də Zəngəzur dəhlizinin istifadəyə verilməsinə xüsusi diqqət yetirir.

Regionda sovetlər dönməmində mövcud olmuş kommunikasiya xətlərinin, o cümlədən Zəngəzur dəhlizinin işə düşməsində Azərbaycanla yanaşı, Rusiya da maraqlı tərəflərdən biri kimi çıxış edir. Bunu Rusiya Prezidenti Vladimir Putin “Valday” Beynəlxalq Klubunun iclasındakı çıxışında bir daha təsdiq edib: “İndi Azərbaycan Naxçıvanla normal əlaqə qurmaqda, eləcə də kommunikasiyaların açılmasında maraqlıdır, bu, Ermənistanın qarşısında duran ən

vacib vəzifələrdən biridir. Ermənistan regionda effektiv iqtisadi həyat qurmaq, qarşılıqlı əlaqə yaratmaq, o cümlədən gələcəkdə Azərbaycanla münasibətlərin qurulması, Türkiyə ilə dondurulmuş münasibətlərin açılmasında prinsipcə maraqlıdır”.

Erməni ekspert Ruben Safrasyan bildirir ki, kommunikasiyaların açılması, sərhədlərin müəyyən edilməsi ölkəsinin düşdüyü blokada vəziyyətindən xilas olacaq: “Zəngəzur dəhlizi bütün tərəflərin milli maraqlarına tam cavab verir. Zəngəzur dəhlizi Ermənistanın xilas olacaq. Üçtərəfli Bəyanatın 9-cu bəndində göstərilir ki, bölgədəki bütün iqtisadi və nəqliyyat əlaqələri bərpa edilir. Bəyanatın bu bəndi Zəngəzur

dəhlizinin reallaşması istiqamətində hüquqi zəmin yaradır. Yeni Ermənistan bu dəhlizin açılması üçün özünə gətirdiyi öhdəliyi yerinə yetirməlidir. Əgər bu, baş verməyə, Azərbaycan yenə güc tətbiq etmək məcburiyyətində qalacaq. Bu da bizim üçün məqbul deyil və xalq buna qarşıdır”.

Beləliklə, xalq və hakimiyyətin mövqeyi Zəngəzur dəhlizində üst-üstə düşür. Ancaq sabiq prezident Robert Koçaryanın rəhbərlik etdiyi “Hayastan” bloku buna qarşı çıxaraq ara qarışdırmaqla məşğuldur. Onun qarşısındakı günlərdə təşkil etmək istədiyi mitinq də buna hesablanıb. Bir sıra siyasi analitiklərin fikrincə, buna səbəb Ermənistanın Azərbaycanla sülh sazişi im-

zalamasına mane olmaq, həmçinin regionda kommunikasiya xətlərinin açılmasının qarşısını almaqdır. Lakin bu mitinq Ermənistanda hansısa dəyişikliyə səbəb olmayacaq.

Elə rusiyalı politoloq Oleq Kuznetsov da məsələyə bu prizmadan yanaşır. O, qeyd edir ki, dəhlizlərin açılması, sülh müqaviləsinin imzalanması Azərbaycanla başqa Ermənistan, o cümlədən Rusiyaya da çox lazımdır: “Dəfələrlə demişəm ki, Cənubi Qafqazda nəqliyyat, iqtisadi əlaqələrin bərpası Azərbaycandan, Ermənistandan, xarici tərəflərdə təşkil etmək istədiyi mitinq də buna hesablanıb. Bir sıra siyasi analitiklərin fikrincə, buna səbəb Ermənistanın Azərbaycanla sülh sazişi im-

zalamasına mane olmaq, həmçinin regionda kommunikasiya xətlərinin açılmasının qarşısını almaqdır. Lakin bu mitinq Ermənistanda hansısa dəyişikliyə səbəb olmayacaq.

olub. Həm iqtisadi, həm də siyasi nöqtəyi-nəzərdən Rusiya bu layihənin reallaşmasına ehtiyac duyar”.

Bildirilir ki, ən əsas da geosiyasi cəhətdən buna lüzum var, çünki üçtərəfli Bəyanatın icrasının yubadılması Cənubi Qafqazda hərbi-siyasi və iqtisadi nəzarətə iddialı olan Moskvanın xarici siyasət imicinə neqativ təsir göstərir. Hazırda regiondakı danışıqlar prosesi və potensial iqtisadi əlaqələrdə nüfuzu olmayan iştirakçı kimi göstərir. Bölgə üçün Rusiyanın əhəmiyyəti iqtisadi əlaqələrin bərpasının və nəqliyyat koridorlarının açılmasının nə qədər tez baş verəcəyinin proporsional asılılığındadır. Bu nə qə-

dər gec baş verərsə, bölgədəki sahibkarlıq və siyasət subyektləri üçün Moskvanın əhəmiyyəti, çəkisi də bir o qədər az olacaq. O səbəbdən şəxsən Putin də daxil, bütün Rusiya hökuməti çox böyük səy göstərir ki, rəsmi Bakı və İrəvan arasında sıx siyasi əlaqələr qurulsun.

Oleq Kuznetsovun sözlərinə görə, Vladimir Putinin son çıxışlarında toxunduğu məqamlar da məhz bununla bağlıdır. Ermənistan rəsmiləri bu fonda kommunikasiyanın açılmasına razı olduqlarını bildirirlər. Bu ölkədəki revanşist qüvvələr isə buna əngəl olmaq üçün nə daxili, nə də xarici dəstəyə malikdirlər.

*Elçin CƏFƏROV,
“Azərbaycan”*